

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Голова приймальної комісії,
ректор ДНУ

Сергій ОКОВИТИЙ

« 18 » 04 2024 р.

**ПРОГРАМА
СПІВБЕСІДИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**

для вступу на навчання для здобуття
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
на основі ПЗСО або НРК5

Дніпро - 2024

Програму склали:

Корольова В. В., д-р філол. наук, професор, завідувач кафедри української мови

Майборода Н. Г., к. філол. н., доцент, доцент кафедри української мови

Рибалка Я. І., к. філол. н., доцент, доцент кафедри української мови

Шевченко Т. В., к. філол. н., доцент, доцент кафедри української мови

Корольова В. В., д-р філол. наук, професор, завідувач кафедри української мови

Майборода Н. Г., к. філол. н., доцент, доцент кафедри української мови

Рибалка Я. І., к. філол. н., доцент, доцент кафедри української мови

Шевченко Т. В., к. філол. н., доцент, доцент кафедри української мови

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Українська мова – державна мова України. Як навчальний предмет українська мова виконує важливі освітні функції. Головна функція рідної мови полягає в тому, що вона є засобом спілкування, пізнання культурних цінностей. Як форма вияву національної й особистісної свідомості вона є засобом самопізнання, саморозвитку і самореалізації людини. Вільне володіння рідною мовою забезпечує реалізацію творчих можливостей людини в усіх сферах життя.

Програму для вступних випробувань розроблено з урахуванням чинних програм з української мови для 5-11 класів, на основі Програми зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання з української мови і літератури, здобутих на основі повної загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 26.06.2018 р. №696.

Програма з української мови передбачає теоретичну підготовку абітурієнтів: знання звукового складу мови, лексичного багатства, частин мови, синтаксису простого та складного речення, а також практичну: визначення співвідношення звуків і букв у словах та наголос у словах, удосконалення навичок правопису, розрізнення багатозначних слів і омонімів, типів переносного значення слова, удосконалення навичок відмінювання іменних частин; визначення видів односкладних, складних речень (підрядних, сурядних, безсполучникових, змішаного типу) та вживання розділових знаків.

II. ТЕМИ ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія.

Алфавіт. Наголос. Співвідношення звуків і букв. Основні випадки уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Основні випадки чергування *у-в*, *і-й*. Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [е], [и], [о] в коренях слів. Сполучення *йо*, *ьо*. Правила вживання м'якого знака (знака м'якшення). Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок.

Написання найпоширеніших складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис *н* та *nn* у прикметниках і дієприкметниках, *не* з різними частинами мови.

2. Лексикологія. Фразеологія.

Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Пароніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальноживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Застарілі й нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про фразеологізми.

3. Будова слова. Словотвір.

Будова слова. Спільнокореневі слова й форми того самого слова.

4. Морфологія.

4.1 Іменник

Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Число іменників. Відмінювання іменників. Незмінювані іменники в українській мові. Написання й відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові. Кличний відмінок іменників (на прикладі етикетних формул звертань *пане полковнику, сестро Олено, друже Сергію, Інно Вікторівно* і под.).

4.2 Прикметник

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників аз значенням (якісні, відносні, присвійні). Відмінювання прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення. Зміни приголосних за творення ступенів порівняння прикметників.

4.3 Числівник

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Типи відмінювання кількісних числівників. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Особливості правопису числівників. Узгодження числівників з іменниками. Уживання числівників для позначення часу й дат.

4.4 Займенник

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання займенників. Правопис неозначених і заперечних займенників.

4.5 Дієслово

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Вид дієслова (доконаний і недоконаний). Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на -но, -то). Безособове дієслово. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Особові закінчення дієслів I та II дієвідміни. Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на -но, -то.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівниковий зворот.

4.6 Прислівник

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних і творення прислівників вищого та найвищого ступенів порівняння. Правопис прислівників на -о, -е, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу.

4.7 Службові частини мови

Прийменник як службова частина мови. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні й підрядні. Групи сполучників за вживанням (одиночні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені). Правопис сполучників. Розрізнення сполучників та інших співзвучних частин мови.

Частка як службова частина мови. Правопис часток.

4.8 Вигук

Вигук як частина мови. Правопис вигуків.

5. Синтаксис.

5.1 Словосполучення

Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення.

5.2 Речення

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю: другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, звертань, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення).

5.2.1 Просте двоскладне речення

Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Зв'язок між підметом і присудком. Тире між підметом і присудком.

5.2.2 Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні

Означення. Прикладка як різновид означення. Додаток. Обставина. Порівняльний зворот.

5.2.3 Односкладні речення

Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні).

5.2.4 Просте ускладнене речення

Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення із звертанням. Речення зі вставними словами, словосполученнями й реченнями, їхнє значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в ускладненому реченні.

5.2.5 Складне речення

Типи складних речень за способом зв'язку їхніх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.

5.2.5.1 Складносурядне речення

Складносурядне речення, його будова. Єднальні, протиставні й розділові сполучники в складносурядному реченні. Розділові знаки в складносурядному реченні.

5.2.5.2 Складнопідрядне, речення

Складнопідрядне речення, його будова. Головна й підрядна частини; підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку в складнопідрядному реченні. Основні види підрядних частин: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умови, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, розділові знаки в них.

5.2.5.3 Безсполучникове складне речення

Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

5.2.5.4 Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку

Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку, розділові знаки в ньому.

5.3 Способи відтворення чужого мовлення

Пряма й непряма мова. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог. Розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом.

6. Стилїстика.

Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їхні основні ознаки, функції.

7. Розвиток мовлення.

Види мовленнєвої, діяльності, адресант і адресат; мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення. Тема основна думка висловлення. Вимоги до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Основні ознаки тексту: зв'язність, комунікативність, членованість, інформативність. Зміст, і будова тексту, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Способи зв'язку речень у тексті. Тексти різних стилів, типів, жанрів.

III. ХАРАКТЕРИСТИКА СТРУКТУРИ ЗАВДАНЬ СПІВБЕСІДИ

Індивідуальна усна співбесіда проводиться за білетами, складеними відповідно до Програми зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання з української мови, здобутих на основі повної загальної середньої освіти, за методикою, визначеною закладом вищої освіти.

Співбесіда проходить у писемній формі

Кожен білет складається з 5-ти завдань.

Завдання 1 стосується розділу «Лексика і фразеологія». Максимальна кількість балів – 20.

Завдання 2 стосується розділу «Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія». Максимальна кількість балів – 20.

Завдання 3 стосується розділу «Будова слова. Словотвір». Максимальна кількість балів – 10.

Завдання 4 стосується розділу «Морфологія». Максимальна кількість балів – 20.

Завдання 5 стосується розділів «Синтаксис», «Стилістика», «Розвиток мовлення». Максимальна кількість балів – 30.

Оцінювання співбесіди здійснюється за 100–200 бальною шкалою.

Максимальна кількість балів, яку можна отримати за співбесіду, розраховується за формулою

$$КБ = 100 + 10 + 3 \cdot 20 + 30 = 200 \text{ балів}$$

Позитивною вважається оцінка не менше 130 балів

IV. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка першого завдання

Вступник правильно виконав завдання (дібрав синоніми; визначив «зайве» слово серед поданих, правильно визначив лексико-семантичні категорії).

За кожну помилку знімається один бал.

Оцінка другого завдання

Вступник правильно записав усі слова в завданні (20). За кожне слово, записане неправильно, знімається один бал.

Оцінка третього завдання

Вступник правильно визначив спосіб творення і морфемну будову всіх слів у завданні (10). За помилку в одному слові знімається 1 бал.

Оцінка четвертого завдання

Вступник правильно записав усі слова в завданні (20). За помилку в одному слові знімається два бали.

Оцінка п'ятого завдання

Вступник правильно визначив тип члени речення, пояснив розділові знаки і схарактеризував речення за такими ознаками:

- за метою висловлювання;
- за інтонацією;
- за кількістю синтаксичних центрів;
- за способом вираження синтаксичного центра;
- за наявністю другорядних членів;
- за наявністю всіх потрібних членів;
- за наявністю ускладнень.

За помилку в одному із зазначених критеріїв знімається три бали.

V. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Авраменко О.М. Українська мова та література: Довідник. Завдання в тестовій формі. Частина 1 К.: Грамота, 2021. 496 с.
2. Авраменко О.М. Українська мова та література: Довідник. Завдання в тестовій формі. Частина 2. К.: Грамота, 2021. 14 с.
3. Жовтобрюх В.Ф. Повний курс української мови та літератури в тестах / В.Ф. Жовтобрюх, В.В. Паращич. Харків: Ранок, 2017.
<http://zno.osvita.ua/ukrainian/>
4. Білецька О. Українська мова. Збірник тестів: Київ, Вид-во «Підручники і посібники», 2020. 320 с.
5. Український правопис. Режим доступу:
<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/ukrayinskij-pravopis-2019>
6. Орфографічний словник української мови. Режим доступу:
<https://slovnyk.ua/>

ЕЛЕКТРОННИЙ РЕСУРС

1. <https://testportal.gov.ua/>